

Лавний А.В.

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту екологічної економіки і менеджменту Національного лісотехнічного університету України, м. Львів, Україна. ORCID: 0009-0001-2189-6243

Науковий керівник: **Лариса Новак-Каляєва**, д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту екологічної економіки і менеджменту Національного лісотехнічного університету України

ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛADOVA ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ

Уряд Німеччини приділяє значну увагу забезпеченню сталого розвитку та реалізації в країні Цілей сталого розвитку ООН. Це питання контролюється особисто федеральним канцлером разом з урядовим комітетом державних секретарів усіх федеральних міністерств з питань сталого розвитку. Кожен проект закону та постанови уряду Німеччини перед ухваленням має бути перевірено на відповідність вимогам сталого розвитку. На виконання рішень Паризької кліматичної угоди уряд ФРН 04.10.2023 р. затвердив оновлену програму захисту клімату.

Ключові слова: сталий розвиток, німецька стратегія сталого розвитку, програма захисту клімату 2023 р.

Федеративна республіка Німеччина (ФРН) має не лише розвинену економіку (виробляє біля 20% валового внутрішнього продукту Європейського Союзу), але й значний досвід екологічного управління з метою забезпечення сталого розвитку країни.

25 вересня 2015 р. у м. Нью-Йорк (США) 193 країни-члени Організації Об'єднаних Націй (ООН) визначили 17 глобальних цілей сталого розвитку у своєму Порядку денному до 2030 року.

Для подальшої конкретизації сталого розвитку як критерію діяльності уряду Федеративної республіки Німеччина у 2018 р. було визначено шість принципів сталого розвитку, яких повинні дотримуватися всі міністерства та відомства країни під час розробки заходів у різних галузях економіки та політичних сферах:

1. Послідовне застосування концепції сталого розвитку як керівного принципу у всіх сферах у процесі прийняття всіх рішень.
2. Прийняття відповідальності у глобальному масштабі.
3. Збереження природних основ життя.
4. Зміцнення економічної діяльності з врахуванням вимог сталого розвитку.
5. Збереження та зміцнення соціальної згуртованості у відкритому суспільстві.

6. Використання освіти, науки та інновацій у якості рушійної сили сталого розвитку.

Ці принципи формують зміст політики на користь сталого розвитку та використовуються державними органами в т. ч. під час аналізу законопроектів з точки зору їхніх наслідків для забезпечення сталого розвитку країни.

Німеччина пообіцяла реалізувати всі 17 цілей сталого розвитку ООН у своїй країні та допомогти іншим країнам у цьому. Основою для цього є Німецька стратегія сталого розвитку, оновлена редакція якої була затверджена урядом Німеччини 10 березня 2021 р. [1]. У ній основна увага зосереджена на шести основних сферах трансформації, у яких існує ще більша потреба в діях: добробут людей і навички, соціальна справедливість, енергетичний перехід і захист клімату, циркулярна (зелена) економіка, стале будівництво та перехід на екологічний транспорт, екологічно стійкі сільськогосподарські та харчові системи, зменшення викидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище.

Питання сталого розвитку країни контролює особисто Федеральний канцлер ФРН через урядовий комітет державних секретарів всіх федеральних міністерств з питань сталого розвитку. Відповідно до § 44, абз. 1 п. 4 "Загального порядку роботи федеральних міністерств" кожен проект закону і постанови уряду ФРН має для прийняття пройти перевірку на відповідність вимогам сталого розвитку. Критеріями оцінки є цілі та індикатори Стратегії сталого розвитку Німеччини, принципи сталого розвитку, а також інші показники, що мають відношення до окремих цілей сталого розвитку. Для підвищення якості перевірки на відповідність вимогам сталого розвитку та одночасного полегшення процесу аналізу федеральним урядом була розроблена контрольна програма "Електронна перевірка відповідності сталому розвитку" (eNAP). Ця програма послідовно веде користувача через всі елементи Стратегії сталого розвитку Федеративної Республіки Німеччина, що мають істотне значення для такої оцінки.

Важливим каталізатором для досягнення цілей сталого розвитку ФРН є розподіл бюджетних коштів. Це стосується як федерального бюджету в цілому, так і субсидій та інвестицій. Відповідно до "Основних положень про порядок субсидіювання" здійснюється перевірка виконання вимог щодо сталого розвитку, під час яких до уваги береться досягнення довгострокового економічного, екологічного та соціального ефекту.

Загалом німецька стратегія сталого розвитку є основою для політичних реформ, а також для зміни поведінки компаній і споживачів. Вона визначає детальні вимоги щодо врахування екологічності під час закупівлі продуктів та послуг. Науково розроблені критерії екологічного знаку "Блакитний ангел" є важливими вказівками для екологічно чистих закупівель.

Урядовий комітет державних секретарів зі сталого розвитку підготував у травні 2023

р. моніторинговий звіт щодо впровадження сталого екологічного управління. Він містить десять груп заходів: 1) кліматично нейтральне федеральне управління до 2030 р.; 2) будівництво, ремонт та утримання будівель федеральної власності; 3) мобільність; 4) державні закупівлі; 5) державні заходи; 6) заклади громадського харчування; 7) підвищення кваліфікації (курси) щодо сталого розвитку; 8) охорона здоров'я; 9) гендерна рівність на керівних посадах; 10) різноманітність.

Згідно даних моніторингового звіту частка повністю реалізованих заходів щодо сталого екологічного управління у Німеччині зростає з приблизно 6% у 2021 році до приблизно 13% у 2022 році. На кінець 2022 року близько 21% заходів було виконано в основному та близько 36% – частково.

Для втілення рішень Паризької кліматичної угоди уряд ФРН 04 жовтня 2023 р. затвердив оновлену Програму дій щодо захисту клімату [2]. Зокрема, Німеччина планує скоротити викиди парникових газів на 65 відсотків до 2030 року порівняно з показником 1990 року за допомогою цієї програми. У ній перераховані найважливіші заходи у сферах транспорту, енергетики, будівництва, промисловості та сільського господарства. Тому ця Програма дій робить значний внесок у досягнення цілей захисту клімату на території Німеччини.

Багато заходів поточної програми захисту клімату в Німеччині впроваджуються або вже впроваджені, такі як нова версія Закону про енергетику будівель, німецький квиток (Deutschlandticket), плата за вантажні автомобілі, що залежить від викиду вуглекислого газу, прискорення процесу та сфер для розширення відновлюваних джерел енергії або субсидії для енергоефективного будівництва. Федеральний уряд також активно працює у сфері захисту клімату, наприклад, сприяючи природним поглиначам і захисту біорізноманіття.

Досвід екологічного управління у Федеративній Республіці Німеччина заслуговує уваги з метою впровадження його основних принципів в Україні.

Список використаних джерел

1. Deutsche Nachhaltigkeitsstrategie. Die Weiterentwicklung 2021. <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975274/1873516/9d73d857a3f7f0f8df5ac1b4c349fa07/2021-03-10-dns-2021-finale-langfassung-barrierefrei-data.pdf?download=1>
2. Klimaschutzprogramm 2023: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/tipps-fuer-verbraucher/klimaschutzprogramm-2023-2226992>